Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ШТОДЗЕННАЯ ГАЗЭТА.

Рэдакцыя і Адміністрацыя — Вострa-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 8—12 і 3—5.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. 3 безработных за усю абвестку 2 рублі.

Год I. Нядзеля, 22 чэрвеня 1919 г. № 26.

Перад новай вайной.

Заўтра, у панядзелак — 23 чэрвеня, а 7-й гадзіне увечары, канчаецца апошні срок для адказу немцаў, ці падпішуць яны варункі Антанты, ці адкінуць іх.

Ад таго, што скажуць немцы, будзе залежаць надта многае, а перш за ўсягo — ці быць новай вайне, ці не.

Калі немцы адкінуць варункі Антанты, то антантскія войскі пачнуць паход ў Нямеччыну і займуць яе пад сваю акупацыю. А што будзе тады рабіць нямецкі урад, а таксама нямецкі народ?

Урад Шэйдэмана кіруе цяпер Нямеччынай, мусіць, абгаварывае паміж сабой і гэтае пытаньне, з каторага знайсьці якоенебудзь пачэснае выйсьце вельмі трудна.

Падняць народны бунт? Але-ж гэта будзе значыць—урынуць Нямеччыну ў пошасьць бальшавізму і потым у пэўную пагібель, бо Нямеччыну ніхто не стане паднімаць, ня так, як Расею.

Пачаць новую вайну? Але-ж ці можа Нямеччына пры цяперашніх варунках, калі ў яе няма даўнейшых хаўрусьнікаў апрача хіба расейскіх і венгерскіх бальшавікоў, і калі армія яе распушчана, а з усіх бакоў процiў яе стаяць войскі француcкія, ангельскія, амэрыканскія, італьянскія, чэскія, польскія і г. д., ці-ж можа Нямеччына пры такіх варунках пачынаць новую вайну? Пачынаць вайну, каб дабіцца ў найхутчэйшым часе яшчэ горшых варункаў міра?

Не! Урад Шэйдэмана, нам здаецца, гэтага зрабіць ня можа, бо ён, з гэтакаю труднасьцю ўстанавіўшы ў Нямеччыне супакой і так энэргічна вёўшы ўвесь час барацьбу проціў бунта, не павінен пайсьці на бунт. Але-ж можа стаць і так, што урад Шэйдэмана, ня хоча падпісаць цяжкія варункі міра, а таксама і ня хочучы браць на сябе адказнасьці за непадпісаньне гэтых варункоў, зложыць з сябе паўнамоцтва і выйдзе ў адстаўку. Тады ўлада пяройдзе ў іншыя рукі.

Чыя рукі?

Як паведамляюць весткі з-за граніцы, ў Нямеччыне цяпер пачынаюць ізноў падымаць галовы нацыяналісты з графам Рэвентловым на чале. З другога боку — ня дрэмлюць і «незалежныя» социалісты, а таксама і прыдушаныя нямецкія бальшавікі.

Часта бывае так, што крайнасьці зходзяцца. Быць можа, што нямецкія бальшавікі з-лева і бальшавікі з-права зойдуцца на пункце а непадпісаньні варункаў міра. Шэйдэман тады можа аказацца у меншасьці, і мір ня будзе падпісан.

Ураду, каторы возьме уладу ў свае рукі, нічога другога не астанецца, як ізноў ваеваць.

Нямеччына, напэўна, зробіць тады спробу аб'еднацца з расейскімі і венгерскімі бальшавікамі.

Ужо даўно гавораць аб тым, што Нямеччына вядзе тайныя перагаворы з бальшавікамі, каб утварыць хаўрус дзеля супольнай барацьбы з Антантай. Калі гэты плян спраўдзіцца то, ня маючы надзеі супрацiўляцца Антанце, Нямеччына ўсе свае сілы кіне на Польшчу, каб, разбіўшы яё, прабіцца праз Польшчу і Літву да венгерскіх і расейскіх бальшавікоў. У адзін мамэнт можа стацца, што немцы, каторые цяпер разам з ліцьвінамі б'юць расейскіх бальшавікаў, пададуць ім руку і стануць біцца з палякамі. Калі ім удасца разбіць палякоў і аб'еднацца з венграмі, то гэтым самым дзяржавы Антанты будуць пастаўлены ў вельмі невыгоднае палажэньне. Бальшавізм можа тады захапіць Польшчу, Румынію, Аўстрыю і г. д.

Антанце прыдзецца вясьці новую цяжкую вайну, у каторай Нямеччына будзе мець новых хаўрусьнікаў у ліку бальшавіцкай Расеі і інш. За Антанту-ж будзе небальшавіцкая Расея, і мала-Чэхія, Сэрбія і г. д.

Такія перспэктывы рысуюцца нам пры тых варунках, калі Нямеччына не падпіша міру.

Лук—аш.

Хто прыязджае у Вільню і мае хоць каліўца часу пахваліцца сваімі мястовымі, месьцячковымі ці вясковымі навінамі; хто хоча сам даведацца аб патрэбных яму і грамадзе беларускіх справах і навінах ці дастаць беларускую літэратуру,—няхай ён будзе ласкау не абмінуць сваю беларускую рэдакцыю.

БЕЛАРУСКАЯ РАДА
памяшчаецца на Вострa-Брамскай вул., д. № 9.
Старшыня Рады прымае штo дзень, апрача сьвят, ад 1 да 2.
Сэкрэтар прымае у панядзелак, сераду і пятніцу ад 3 да 4.

СКЛАД БЕЛАРУСКАЙ ЛІТЭРАТУРЫ, Завальная 7.

ДА МАСКВЫ ЦІ ДА ВАРШАВЫ?

Цяперашняе далучаньне той ці іншай часткі Беларусі да адраджонай палітычным мамэнтам польскай дзяржавы мае вялікае падабенства з «самахотным» далучэньнем Віцебшчыны і Магілёўшчыны да бальшавіцкай Масквы. Як тут на зьездах, што наперад прысабечываюць плебісцытныя правы, усе аказываюцца палякамі, так і там, на зьездах, скліканых у аднальковых варунках, усе аказываліся бальшавікамі. І як там, пешкі рабілі тое, што загадывалі ім з гары, так і тут бедныя хлопы робяць тое, што дыктуюць паны. Але ніводзін сур'ёзны чалавек ня можа лічыцца, як з рэзультатамі «работніцка-сялянскіх» зьездаў у бальшавіцкай сатрапіі, так і з фаль-

шывымі рэзультатамі тутэйшых «плебісцытных» зьездаў пад панскаю апекаю. І як там усё будуецца на зыбкім пясочку, так і тут. Але ў беларусаў ёсьць больш сур'ёзная і важная небязьпека з другога боку. Колчак троху зьбіў бальшавікаў, і Антанта ўжо парупілася «прызнаць» яго. А Колчак прэтэндуе на аднавіцеля вялікай расейскай імпэрыі і глядзіць на беларусаў і украінцаў, як на такіх-жа рускіх, якімі ёсьць маскоўцы, як на такіх, каторым навет, можа, і аўтаномію няма на што даваць. Як яму пашчасьціць абратаць нас, гэта яшчэ бабка на двое варажыла, тымчасам што небязьпека з яго боку ёсьць, гэта факт. А папасьціся пад бот цэнтралістычнай кацапшчыны,—о крый нас, Божа! Мала таго, што мы знойдзем там сваю нацыянальную сьмерць, мала таго, што мы тагды ня здолеем разьвівацца з поўным імпэтам аканамічна, мы яшчэ на доўгі час застанёмся ў палажэньні, якое ў любы мамэнт можа перайсьці на сучаснае. Адна рада—быць незалежнымі. Але нам кажуць, што мы ня можам быць незалежнымі, бо мы слабы культурна і палітычна. Хаця-ж гэта, мы уважаем за недамысьнасьць, бо ведаем, што працэнтавыя адносіны культурных і палітычных сіл з *Беларусі* хаця-б у той-жа былай Расеі, ня меней, калі ня болей, чымсі з Маскоўшчыны, але проці ражна таксама не пайсьці. Што-ж нам астаецца? Шукаць федэрацыі? Цяпер мы яе знойдзем толькі па дарозе да мора. Але гаварыць за ўвесь беларускі народ ня можна. І толькі напэўна ведаем, што а ні Колчак, а ні польскія гакатысты на нашых шыях не паедзьдзяць. Праваслаўная беларуская маса, пэўне, скарэй пацягне да Масквы, чымсі да Варшавы, прынамсі ў тым баку заўсёды больш надзеі і на зямлю і на волю, чым у польскіх паноў, дзе й дагэтуль хлопы цалуюць ім у рукі. Але мы, сьвядомая беларуская мужыцкая інтэлігенцыя, будзем заўсёды на варце нацыянальнага жыцьця і па маскоўскай дарозе пойдзем толькі тады, калі іншых дарог ня будзе.

У каталіцкай беларускай масы бліжэй ляжыць сэрца да каталіцкай Польшчы, але кудой яна пацягне ўрэшце, яшчэ невядома. Ды сьвядомая інтэлігенцыя гэтай масы,— а гэта ёсьць мы,— яна ніколі ня пусьціць сваіх бацькоў у абоймы дзяржавы, у каторай дагэтуль маюць сілу людзі, што лічаць нашую «удзельную вагу» утройчы меньшай за «удзельнай вагі» паляка і такім спосабам робяць нацыянальную статыстыку на Беларусі; каторыя хочуць калёнізаваць і палянізаваць нас.

І вось, дзеля ўсяго таго, мы кажам саўсім ясна і зразумела: памажыце нам збудаваць хату і мы разьвяжам пытаньне «да Масквы ці да Варшавы» так, каб падзяковаць дабрадзеям і не забыцца на зладзеяў...

Памажыце, пакуль ня позна.

N.

Маленькі фэльетон.

Плебісцыт на Беларусі.

ВАРШАВА, 20 чэрвеня. (П. А. Т.). З Ліона паведамляюць, што знатны карэспандэнт польскіх газэт меў надоячы размову з панам Дмоўскім, каторы меў размову у радзе чатырох і ў радзе пяцёх. Пан Дмоўскі сказаў карэспандэнту, што на Беларусі (і ў Вільні) мае быць плебісцыт, але толькі цераз 16 гадоў пасьля таго, як «спрэчныя» часткі беларускай тэрыторыі пабудуць у беларускай дзяржаве. Так уважае зрабіць Антанта водле памеркацыі польскіх анексыяністаў: калі «удзельную вагу» аднаго беларуса прыняць за адзінку, дык «удзельная вага» аднаго паляка будзе роўна прынамсі васьмём, (гл. «Абое-рабое» № 3 «Бел. Дум.»), а калі ў Верхняй Сілезіі польская „удзельная вага" патрэбуе 2 гадоў да плебісцыту, дык беларуская на Беларусі патрэбуе 2×8=16 гадоў. Карэспандэнт далей пачуў ад Дмоўскага, што галасаваньне мае быць асабліва войстрым у Меншчыне, дзе беларусаў толькі 70 прац., а палякоў ажно 8 прац. што дае суадносіны: 70 і 8×8=64+польскае войска.

Апошнія навіны.

Весткі Польскага Генеральнага Штабу.

18 чэрвеня.

Фронт Галіцыйска Валынскі. 16 г. м. дэлегатамі з абоіх бакоў была падпісана ўмова, па якой з 21 г. м. павінна быць спынена вайна паміж польскімі і украінскімі войскамі. Часовая дэмаркацыйная лінія праходзіць праз Заложце—Тарнаполь—Казову—Заслаўчык — Залатая-Ліпа —Ніжнеў—Незвіска. Усе гэтыя месты будуць у польскіх руках. Калі к 21 чэрвеня украінцы далзержаць умову, тады пачнуцца перагаворы аб замірэньню.

У Усходняй Галіцыі адбіты з цяжкімі стратамі для ворага атакі ўкраінцаў на усход ад Брусазан.

Дзьве душы.*)

II.

Поезд прыйшоў у Маскву са спазьненьнем, і прапаршчык Абдзіраловіч быў здаволены, што прыехаў уранку, а ня ўночы.

Навет шкадаваў спакідаць зацішнае купэ.

Ноч мінулася так добра. Ехалі яны толькі ўдвох, у купэ першага кляса, куды і яму дазволілі сесьці, як хвораму; унізе — грэбліва маўклівы, панскае паро ды гвардзейскі афіцэр, а на спольнай паліцы—ён, «прапаршчык армейскі».

Шпарка імчаўся поезд сярод ціхай ліпнёвай ночы. У расчыненае вакно блішчэлі далёкія, далёкія, рэдкія зорачкі з чорнага густога і цёплага бяздоньня. У нізе за вакном, хапаліся уцячы назад курганкі і лагчыны з паснулымі кустамі, прыніклым на нач да зямлі жытам і араматнаю травою; сунуліся, аставаўшыся, цёмныя стаўбы з дратамі, што плывуць патроху ўгару, то раптам ськіваюцца ўніз і ўзноў то паволі, то барджэй усплываюць з мёртвым бліскаваньнем ад сьвятла ў вакне.

Некампанейскі папутнік Адзіраловіча паважна зьняў з сеткі падарожную лазобочку, звонка адамкнуў яе, дастаў пакуначкі з ядою, расклаў на століку, выцягнуў бутэльку і чарачку, не ўважаў на троху нясьціплы пагляд суседа з паліцы, і пачаў апетытна са смакам есьці вялікі кавалак пражонага парасёнка, — хрупаў зарумянанай скурачкай,—потым— нейкую дзічыну, тварожнічкі, піражкі. Доўга абчышчаў жоўтую, прыгожую, надта вялікую ігрушу і чмокаў, ад'ядаў буйныя, сочныя кускі.

Абдзіраловіч пашуршэў газэтаю, каторая тхнула сьвежаю друкарскаю фарбаю, зморана паляжаў нейкі час у нярухомых маўчках з выцягнутымі уздоўж цела рукамі і неадназначнаю думкаю.

Гвардзеец выцер чырвоны, мягкі і губасты рот (на верхней голеная губе, збоку, чорная барадавачка) салфеткаю з вялізнымі на ёй ініцыаламі пад каронаю; потым рушчніком — пульхлыя, холеныя рукі і пачаў усё класьці назад у лазобачку.

Абдзіраловіч меў сабачы апетыт за ўвесь час лепшаньня пасьля хваробы, і цяпер надарма з ім змагаўся, глытаў сьлюню, чуў нейкую зьнялюбеласьць да гвардзейца, што сам ня можа гэтак пад'есьці.

Закурыў папіроску і высунуўся ў вакно пад прыемны халадок лёгкага дзьмуханьня ночы.

Пасьля месяца цяжкой хваробы ў дывізійным лазарэце, пасьля мучэньняў і турбот на пазыцыі, дзе быцьцам у захвіцэньню быў даўнейшых, маладых лецяў, дух яго, пасьля прыкра-надакучлівай марудчасьці на пунктах і вакзалах, доктарскіх камісіях, ён з радасьцю і бязклопатным чуцьцём лёгкасьці і спакою ў ачуняным целе угледаўся ў соннае поле і дыхаў араматам сена і красак. Яму здавалася, што ізноў адраджаецца да жыцьця... Заварочаліся ўспаміны аб далёкіх гадох маленства, калі, аднойчы, уцёк з двара ў поле, глядзеў, як косяць сена, абедаў з касцамі і качаўся на сьвежым душыстым сене, бегаў басанож па колкай сенажаці.

Ах, як гэтыя думкі і гэтая прынадная ноч сярод палёў, у грымячым поезду, на мягкіх, зыбкіх падушках, ах, як ізноў захвалюваллі яны сэрца, што узята ад зямлі і вечна туды, да яе цягнецца, ёю вабіцца і да яе гукае сярод чужога і непрыемнага.

Гвардзеец выйняў коўдрачку, падушачку, пазваніў праваднiку і з яго памаганьнем асьцярожна зьдзеў блiскучыя, кволыя боцiкi; потым, адпусьцiўшы яго, разьдзеўся, склаў, сьцеражлiва фрэнч, сьнiнуў з яго пухавiнку, лёг, увiнуўся i заснуў з маленькiм сьвiстаньнем у носе.

З грымяньнем налятаў поезд на

*) Гл. № 24.

На Валыні над Стырам на паўноч ад Рафалаўкі—бойкі з атакуючымі атрадамі бальшавікоў, каторыя пад Мільчынамі перайшлі цераз Стыр.

Кранштадт скора возьмуць.

ПАРЫЖ, 18 чэрвеня. Водле тэлеграмы з Стакгольму узяцьце Кранштадту мае быць са дня на дзень. (ПАТ).

Мюнхен хочуць забраць італьянцы.

ВЕНА, 18 чэрвеня. «N. Fr. Presse» падае весткі з Мюнхену аб тым, што мястовыя урады, а таксама урад чыгункі заплацілі служачым пэнсію за тры месяцы. Як піша газэта, там лічуць вельмі магчымым заняцьце Мюнхена італьянцамі. (Б.В.Д.)

Ахвяры міравой вайны.

ЛІОН, 18 чэрвеня. З лісту Клемансо, прыложанага да адказу на нямецкія контр-прапазыцыі відаць, што за час вайны забіта больш, як 7 мільёнаў салдатаў і больш за 20 мільёнаў раненых. (П.А.Т.).

Француская кабінеты процiў забастоукі.

Водле вестак уласнага карэспандэнта „Св. Сл.", у Парыжу адбылася вялікая маніфэстацыя кабет, пратэстуючых процiў забастоўкі. На іх штандарах было напісана «Ганьба нямецкім агентам», Зразумейце, што вы працуеце для дабра немцаў». У словах кабеты падчырківалі, што яны самі пачынаюць барацьбу, бо ў мужчынах брак патрыятызму і якія бы ні былі цяжкія эканамічныя варункі бастуючых, яны ня мелі права ў такі цяжкі для бацькаўшчыны час шкодзіць ёй забастоўкаю.

Рускія біскупы у Львове.

З Львова пішуць, што ад украінцаў уцяклі да Львова біскупы Еўлогій і Антоній і біскуп Нікадзім. Разам з імі ў Львове знаходзіцца шмат вышэйшых расейскіх афіцэраў. Біскупы атрымалі пазваленьне на жыцьцё ў Львове.

Уступкі немцам.

ПАРЫЖ, 18 чэрвеня. Уступкі, зробленыя хаўруснікамі, датычаць ніжэйсьледуючых пунктаў: прыняцьце Нямеччыны ў блізкай будучыне ў Лігу народаў; плебісцыт у Верхняй Сілезіі; нямецкая армія ў працягу паўгода можа лічыць да 2 мільёнаў чалавек, пасьля будзе зьменшана да 1 міл.; граніцы з Польшчай: Гданск атрымае канстытуцыю і будзе вольным горадам. (Прапуск).

Спаўняючая ўлада не мае права кантраляваць нямецкую ініцыятыву.

Выпадае бараніць справы нямецкага народу нараўне з хаўруснымі народамі. Як пройдзе 4 месяцы пасьля подпісу мірнага дагавора, Нямеччына можа зрабіць прапазыцыі, якія лічыць патрэбнымі. Што датыча даўгоў, адбудовы разьбітых краёў, Нямеччына можа ўнясьці праэкты зыску коштаў. Але яна ня мае права сьпірацца ў пытаньнях аб Эльзасе і Лётарынгіі, басэйне Саары, калёніях, ваеным флоце і аддачы пад суд былага імпэратара. (П.А.Т.).

Літва і Латвія.

«Głos Litwy» падае да ведама, што літоўскія войскі дзеля стратэгічнай зручнасьці перайшлі граніцы Латвіі. Дзяржава літоўская зараз-жа выслала да ураду Латвіі тэлеграму, у якой просіць каб гэты выпадак ня быў-бы лічаны за варожы выступ. У адказ урад Латвіі паслаў ніжэйсьледуючую ноту:

Да ураду Літоўскага ў Коўне.

Апавяшчэньне вашае аб уходзе войска літоўскага да Латвіі атрымалі. Урад наш вітае гэты крок, як хуткую магчымасьць пабіць супольнага ворага. *Бруммэр, міністр спраў заграні́чных.*

Зьніштажэньне нямецкіх фартоў на Аландзкім востраве.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 16 чэрвеня. 10 чэрвеня пачата зьніштажэньне нямецкіх фартоў на Аландзкіх выстравах фінскімі і нямецкімі работнікамі. (Л.Б.П.)

У Кельцах знайшлі бальшавіцкія газэты.

«Gaz. Por. 2 Grosze» падае ніжэйсьледуючы весткі з Кельцаў. У склепе неякага гаспадара шклянага магазыну на вул. Вясёлай у Кельцах знайшлі больш, як 2 вагоны, бальшавіцкай літэратуры бальшасьцю у нямецкай мове. Знайшлі таксама партрэты Леніна і іншых бальшавіцкіх дзеячоў.

Сьледзтва па гэтай справе вядзецца.

У ВІЛЬНІ.

„Божае Цела".

У чэцьвер 19 гэтага чэрвеня, на вуліцах Вільні адбылася каталіцкая працэсія «Божага Цела». Толькі ці гэта была чыста каталіцкая працэсія, то ў гэтым я ня пэўны. Як гэта даўней было, то на перадзе працэсіі ішоў крыж, яко знак хрысьціянскі, а цяпер на самым перадзе — арол польскі. За арлом польскім усе, якія ёсьць у Вільні, польскія інстытуцыі, з польскімі арламі, літоўскімі пагонямі (каторыя нясьлі толькі ня літоўцы) у кракоўскіх касьцюмах у канфэдэратках, плякаты польскія, сьцягі — амарант з белым і г. д. У канцы гэтай маніфэстацыі паяўляецца крыж каталіцкі

масты, паціху сіпеў падгару, лёгка імчаўся па раўнядзі сярод чорных кучак хат і садоў, дзе там-а-там блішчэлі жоўценькім і ціхім вясковым сьвятлом вакенцы, а далёка, у розных канцох, чуваць было, гаўкалі сабакі ў невядомым рускім сяле.

Лятуцелася аб працы ў вольнай старонцы, аб дзеяльнасьці. .

Усё здавалася цяпер харошым, ясным і духоўна, незьясьніма на словах, зразумелым.

Навет абраз грознага, няправеднага бацькі, каторы адрокся ад народалюбца і апрашчоніка і быў рад, што яго выкінулі з універсытэта, навет ён ня быў цяпер больным яму зданьнём.

І гледзячы на гэтага сытага, крывістага гвардзейца, ён з сумнымі думкамі нагадаў баявы вучастак свае роты ў Палесьсю, у лесе і балоце... Рота таяла. Цынга і крываўка адменялі яе склад так скора! І ах, — тыя часы, калі пад вясну запаланілі роту бышыя жандармы, і кадравыя з запасных батальёнаў... І ах,- тыя часы, калі вялікаросы пабілі капітана N. — украінскага самасьційніка... І ах,—тыя часы, калі мусіў з фальчам на душы ўмаўляць людзей, каб цярпліва знасілі гэтае абрыдлае жыцьцё...

Ен пачуў прыкрасьць і што чырванее, адылі зараз уздыхнуў лёгка і спакойна.

— Лепшаю, — казаў ён сам сабе, адхіляючыся ад вакна і кладучы замест падушкі шэрую, шорсткую, але якую-сь люба-блізкую шынэль;—лепшаю!

Ураньні, пад Масквою, прачнуўся ціхамірны і здаволены ўсім наўкола і сваёй доляю.

А па небу хадзілі хмары, ужо курыўся ля закапцелых фабрычных комінаў дробны дожджык і часам гусьцеў і буйнеў.

— У дождж прыехаў: шчасьце, — думаў сабе.

Калі зьлязаў па сходнях на пэрон, заўважыў і пачуў, што дужэй ступаюць ногі, што ня дрыжаць так, як там, палохаючы, дзе падсаджавалі яго ў вагон санітары Чырвонага Крыжа.

Абдаўся вагзальным клумам і сумятлівасьцю.

Беглі насільшчыкі, важка пнулі вялізазны воз скрынак, вузлоў і кошыкаў. Дробненька стукалі ножкамі даўна нябачаныя гарадзянкі.

Ціхамірны і здаволены сабою пазіраў на іх, уцяшаўся, што ня чуе таго даўнейшага, што пачынаецца так слодасна і прыгожа, а мае па сабе нуду і пустку.

У буфэце праштурхаўся, сярод падарожнікаў і груду рэчаў, да стала і прасіў чорнай, крэпкай кавы.

Белы тварык з бліскучымі чорнымі вачмі і пасмачкамі заўважыў наўпроці сябе і спакойна і лёгка адхіліў вочы, зьбялелы, лёгкі і шчыры пасьля хваробы. І пачуваў яшчэ на сабе той радасна-вясёлы, ціхі сьмех бліскучых дзявоцкіх вачэй. А не глядзеў і уцяшаўся, што зрабіўся новым, другім.

На галоснай, макраватай, клумнай і сумятлівай вуліцы доўга, доўга дарма чакаў сярод сярдуючых і раздражнёных людзей, прапусьціў некалькі паўнюхтанькіх вагонаў трамвая, быў, аднак, цярпліва-спакойны і з цікавасьцю прыглядаўся, ці няма чаго новага цяпер, у часе волі, на гарадзкой вуліцы.

І нічога, заміляўся з усім, хаця-ж звозчык быў не па кішэні, хаця-ж грошы было надта мала, і яго, зьведаўшага ўсю салодкасьць пралетарскага быцьця (калі пагнеўся з бацькам), цяпер, у шынэлі, афіцэра, хаця і ня лічуць, можа быць, за ворага, але не прыймаюць і за свайго брата.

М. Гарэцкі.

(*Далей будзе*).

з харунгвамі, — гэта азначае каталіцкая працэсія і то не зусім, бо пераплецена арламі, і сьцягамі нацыянальнымі польскімі. Далей ідуць салдаты з стрэльбамі, ксяндзы, біскуп з Сьвятымі Дарамі і зноў без канца афіцэры, конніца з пікамі і пяхота з карабінамі і штыхамі.

Гэта называецца працэсія «Божага Цела».

Каталіцкае духавенства! Як арганізовывалі гэту працэсію, вы ведалі, што вы робіце?! Ці вы зрабілі каталіцкую працэсію, ці вы зрабілі польскую патрыатычную маніфэстацыю, у каторай хацелі паказаць нацыянальны дух і сілу вайсковую? Ці народ, каторы ішоў на працэсію, ён мог узьнесьці шчырыя модлы да Бога, калі яго думкі адрывалі ад Бога пышнасьці маніфэстантаў, стройныя муштры салдат і пальба з аружжа сьмерці ў такія важныя мамэнты, як паднясеньне, чытаньне эвангелія. А гэты народ, каторы ішоў на працэсію маліцца, ці ён ішоў з працэсіяй? Не... Усе тратуары былі запоўнены людзьмі, каторыя прышлі падзівіцца на працэсію, за працэсіяй ішлі салдаты, а народ Хрыстоў ішоў далёка за конскімі хвастамі, за салдатамі, адпіханы канаркамі, каб ён не памяшаўся, барані Бог, з салдатамі і афіцэрамі, каторыя пачэсныя месцы займалі.

Калі за царызмам праваслаўныя духаўнікі былі рускімі чыноўнікамі і «істінно-русскімі людьми» вы самі бачылі, як гэта было кепска, а цяпер вы хочаце ісьці па іхніх сьлядох? Не гаворыцца тут толькі аб духоўных палякох, а таксама не гаворыцца і аб духоўных ліцьвінах і беларусах. Вельмі кепска выглядае, калі з касьцёла — Дома Божага робяць клюб палітычны, з амбоны — казальніцу агітатарскую, а з працэсіі — маніфэстацыю патрыатычную. У навуцэ Хрыстовай гэтага няма. Духаўнік павінен быць перш наперш хрысціянінам — ці то каталіком, ці то праваслаўным, ці то уніятам і з гэтых рамак ня выходзіць.

Глыбочанін.

„Купальле“.

Доўга мы ўжо не сьвяткавалі нашага нацыянальнага сьвята Купальля. У часе нямецкай акупацыі немцы не дазвалялі. Сёлета ініцыятыву мы выпусьцілі з сваіх рук. Прычыны гэтага трэба хіба шукаць у цяжкіх эканамічных варунках, у якіх цяпер знайходзіцца значная частка беларускага грамадзянства ды ў палітычнай сытуацыі, якая на наш нацыянальны небасхіл навявае ад час да часу хмары.

Сёлета ініцыятыва сьвяткаваньня Купальля перайшла ў рукі палякоў. Тры польскія таварыствы: рамесьніцкае, вёсьлярскае і т-ва помачы жаўнерам арганізуюць у Бэрнардынскім садзе гульню пад назовай «Вянкі».

Дэлегацыя.

Ад віленскага епархіяльнальнага праваслаўнага упраўленьня едзе дэлегацыя ў Варшаву, каб дастаць субсідыю на патрэбы епіскапа і епархіяльных устаноў.

Сярод савецкіх служачых.

Надоячы ў Кракаве выпусьцілі колькі арыштаваных у часе вялікодных падзей савецкіх служачых. Сярод іх ёсьць б. старшыня камітэту дзяржаўнага будаўніцтва П. Казлоў.

Прыезджых з Менску, Смаленску і другіх гарадоў Беларусі Рэдакцыя вельмі просіць захадзіць да яе і прынасіць з сабою, калі есьць, газэты, якія там цяпер выходзяць. Рэдакцыя плоціць добрыя грошы.

Баяцца паноў.

Учора, сьвяткуючы Божае Цела, гулялі мы за местам і бачылі шмат сялян, каторыя варочаліся дамоў. Усе як усе, аж бачу: зводаль ідзець з другімі міліцыянт з польскім арлом на казыру і карабінам на плячу і голасна гамоніць пабеларуску. Але як пачаў падхадзіць бліжэй да нас, раптам сьцішыўся і зьмяніў мову на польскую. Абмінуўшы нас ён ізноў загаварыў пабеларуску. Нам было надта брыдка, што палічылі нас за «паноў», але яшчэ большы сорам чулі мы праз тое, што гэты селянін-міліцыянт, баючыся «панства», схаваўся з роднай мовай.

Браты! Каго выпадае болей шанаваць: «паноў» ці матчыну мову?

Брат—сястра.

Тыфус.

За апошнія дні тыфус у Вільні пачаў зьменшацца. Паміраньне ў бараках невялікае.

Мястовы падатак.

Магістрат прыняў апрацаваны Фінансавай Сэкцыяй праэкт канцэлярскага падатку на карысьць места ў вялічыні 1 рубель ад кожнай просьбы і дакуманту, ад якіх плоціцца штэмплёвы падатак на карысьць гасударства. Магістрат зьвярнуўся да Камісара Віленскага Вокругу, каб ён пазволіў браць гэтакі мястовы падатак.

„Работы“.

«Тоґ» у заметцы «работы пад прынукаю ці бандытызм» піша: „Заробак", тык, што ловяць жыдоў на работу", каб дастаць выкуп, дагэтуль не спыняецца. Учора прыгожая зброеная кампанія згуртавала некалькі дзесяткаў жыдоў на Коннай і Завальнай вуліцы і вадзіла іх па горадзе быццам на „работу". Вялі да Вострa-Брамскай вуліцы, гаст. „Гранд-Готэль", там выставілі радком, білі па тварах і меліся весьці далей. На шчасьце гэта заўважыў афіцэр з вакна наўпроці і вызваліў гэтых «палонных».

Аб паліваньні вуліц.

Ня гледзячы на загад аб паліваньні вуліц, робіцца гэта вельмі неакуратна.

Фабрыка выкарыстаньня падліны.

Места прыняло пад свой загад гэтую фабрыку на Мачэтавой вул.

Дзеля таго што няма цяпер падліны, пастаноўлена ня пускаць фабрыку ў рух, але перанесьці яе ў адзін з будынкаў пры мястовай бойні.

Работа для безработных.

У Вільні цяпер шмат людзей, якія ня маюць работы. Часта здараецца, што людзі падаюць з голаду, многа галодных памірае ад розных пошасьцяў, шмат відаць усюды жабракоў, якія працягіваюць руку, каб далі ім на міску стравы.

«Nasz Kraj», зьвярнуўшы на гэта ўвагу, піша, што, каб спыніць гэтае зло, трэба наладзіць для безработных работы. Мястовыя тэхнічныя аддзелы апрацоўваюць праэкт публічных работ. А ў Вільні, запушчанай у часе нямецкай акупацыі, шмат знойдзецца мястовых работ, каб даць месту сякі-такі эўрапэйскі выгляд.

Беларускае войска.

Пытаньне аб фармаваньні беларускага войска, як ведама, прынцыпіяльна ужо разьвязана. Цяпер разгледаюцца самыя спасабы, як гэта зрабіць, справа дэталізуецца і усё больш і больш набліжаецца да спраўджэньня.

Запіс ахвотнікаў у Вільні ідзе добра. Прыходзяць запісывацца як мястовыя жыхары, так і селяне з вёсак.

Вярбоўка.

У Вільні пачалася вярбоўка у рускую дабравольчаскую армію.

Пачтовая скрынка.

А. Р. Белар. Выд. Тав. паведамляе, што ў скорым часе мае быць у Вас яго супрацоўнік.

Янкі Купалы цяпер у Вільні няма. Пісьмо няхай будзе ў нас на пераховах.

БЕЛАРУСЫ! Купляйце і пашырайце сваю газэту. Пішэце у сваю газэту.

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі. Друкарня «Віленскага Выдавецтва», Мала-Стефанаўская, 23.